

24.04.2026 - uwaga na opuchlaka lucernowca na plantacjach chmielu

Wiosną, gdy gleba na plantacjach chmielu zaczyna się ogrzewać, należy zwrócić szczególną uwagę na występowanie opuchlaka lucernowca (*Otiorhynchus ligustici* L.).

Ten niewielki chrząszcz z rodziny ryjkowców jest szkodnikiem o szerokim zakresie roślin żywicielskich. Szczególnie dogodne warunki dla rozwoju opuchlaka występują na glebach piaszczysto-gliniastych, szybko ogrzewających się wiosną. Występowanie szkodnika na plantacji chmielu ma najczęściej charakter gniazdowy. Szkody na chmielu wyrządzają zarówno larwy, jak i osobniki dorosłe.

Opuchlaki większość życia spędzają w glebie w pobliżu karp chmielowych. Dorosłe chrząszcze mają szaro-ziemiste zabarwienie, ciało wypukłe z głową wydłużoną w kształcie ryjka (fot.1). Osiągają długość 1,3–1,5 cm i nie są zdolne do latania. Wczesną wiosną, w słoneczne i ciepłe dni, wychodzą z gleby i rozpoczynają żerowanie na młodych pędach chmielu niszcząc ich wierzchołki (fot. 2). Takie pędy nie nadają się do naprowadzenia na przewodniki. Chrząszcze mogą uszkadzać również pędy już naprowadzone do czasu osiągnięcia przez rośliny wysokości około 2 m. Uszkodzenie wierzchołka pędu głównego prowadzi do przedwczesnego wytwarzania pędów bocznych oraz zaburza owijanie się pędu wokół przewodnika. W takim przypadku występuje konieczność naprowadzenia pędów zapasowych lub bocznych.

Pod koniec maja chrząszcze ponownie schodzą do gleby i tam składają jaja. Jeden osobnik składa średnio około 300 jaj w sezonie wegetacyjnym. W lipcu z jaj wylęgają się larwy, które do końca wegetacji żerują na korzeniach chmielu. Larwy są początkowo kremowobiałe, potem żółtobiałe z brązową głową. Ich ciało długości około 1,5 cm jest mięsiste z trzema parami nóg (fot.3). W wyniku żerowania larw na podziemnych częściach roślin najmłodsze korzenie są obgryzione, natomiast w starszych widoczne są wyjedzone charakterystyczne jamki i rynienki (fot. 4). Uszkodzone w ten sposób karpy rosną słabiej, są również narażone na działanie grzybów i bakterii bytujących w glebie, co może prowadzić do ich zamierania w kolejnych latach.

Jesienią larwy przemieszczają się do głębszych warstw gleby, gdzie zimują. Stadium poczwarki pojawia się w czerwcu. Po około 3 tygodniach z poczwarki wychodzi młody chrząszcz, który początkowo ma zabarwienie kremowe, a po kilku dniach przybiera barwę szarobrązową. Młode chrząszcze po wyjściu z poczwarki całe lato spędzają w glebie, w pobliżu karp. Na zimę schodzą w głąb gleby. Żerowanie na chmielu rozpoczynają dopiero wiosną w następnym roku. Pełny rozwój opuchlaka lucernowca trwa trzy lata.

Obecność opuchlaka lucernowca na plantacji chmielu najlepiej oceniać wiosną, w czasie żerowania chrząszczy na młodych pędach i liściach chmielu. Obserwacje należy rozpocząć w okresie pojawienia się pierwszych pędów chmielu na powierzchni gleby i przeprowadzać je przynajmniej raz w tygodniu do czasu osiągnięcia przez rośliny wysokości około 2 m. Ze szczególną uwagą należy prowadzić obserwacje na plantacjach, gdzie szkodnik ten występował w poprzednich latach oraz w miejscach, gdzie gleba jest lżejsza i szybciej się nagrzewa.

Niestety, brak jest chemicznych środków ochrony przeznaczonych do ograniczania opuchlaka lucernowca w uprawie chmielu. W przypadku stwierdzenia obecności szkodnika na plantacji można zastosować wyciąg z wrotyczu pospolitego, który odstrasza zarówno larwy, jak i

osobniki dorosłe. Innym sposobem ograniczania opuchlaków jest stosowanie preparatów zawierających pasożytnicze nicienie.

Fot. 1. Opuchlak lucernowiec – dorosły chrząszcz (fot. U. Skomra)

Fot. 2. Pęd chmielu uszkodzony przez chrząszcze opuchlaka lucernowca (fot. U. Skomra)

Fot. 3. Larwy opuchlaka lucernowca (fot. U. Skomra)

Fot. 4. Uszkodzenia korzeni chmielu spowodowane przez larwy opuchlaka lucernowca (fot. U. Skomra)

Opracowano: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach

